

Απόσταση και βιβλιοθήκες ή πώς ερμηνεύεται η επικοινωνία των χρηστών με τα κέντρα πληροφορίας και γνώσης στις σημερινές συνθήκες

Κατερίνα Τοράκη

Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας/Ιόνιο Πανεπιστήμιο

χώρος - κοινωνιολογία του χώρου

απόσταση = «φυσικό εμπόδιο»
(Manuel Castells)

φυσικός χώρος – ηλεκτρονικός χώρος

κυβερνοχώρος – εικονικός χώρος

χώρος - τόπος

χώρος (space)– κυβερνοχώρος (cyberspace)

τόπος (cyberplace) – κυβερνοτόπος (cyberplace)

εικονική γεωγραφία (virtual geography)

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ - ΤΑΧΥΤΗΤΑ

κινητικότητα – ταχύτητα
=
ανάπτυξη της πόλης
&
ανάπτυξη κοινωνικών, οικονομικών, εμπορικών
σχέσεων

χώρος ροών

Η πόλη δεν χαρακτηρίζεται από μια συγκεκριμένη δομή, στο πλαίσιο χωρικών και χρονικών παραμέτρων, όσο από ροές που περιλαμβάνουν ανταλλαγές και αλληλεπιδράσεις.

Ο χώρος των πόλεων και των οργανισμών είναι **χώρος ροών (space of flows)** (Manuel Castells)

και η πραγματοποίηση των διαφόρων λειτουργιών εξαρτάται από την πρόσβαση στο αντίστοιχο επίπεδο του δικτύου επικοινωνίας.

χώρος ροών ...

Οι άνθρωποι (λέει ο Castells) ζουν ακόμη σε τόπους (φυσικούς), δηλαδή στο χώρο των τόπων,

υπάρχει όμως ο κίνδυνος να χαθεί ο ρόλος του τόπου στην επικοινωνία και στην πολιτιστική ανταλλαγή από την οργάνωση στο χώρο των ροών,

εάν δεν αποκατασταθούν πολιτιστικές, πολιτικές και φυσικές γέφυρες ανάμεσα στις δύο μορφές χώρου. (παράδειγμα Maori)

χώρος ροών ...

ο χώρος των ροών αναφέρεται και σχετίζεται με την παγκοσμιοποίηση, ενώ

ο χώρος των τόπων αναφέρεται στην τοπικότητα, στην ιδιαίτερη δηλαδή ταυτότητα του κάθε τόπου.

κοινότητα – χωρική ενότητα

κοινότητα – χωρική ενότητα

Κοινότητα= άτομα με σχετιζόμενα οικονομικά, επαγγελματικά, κοινωνικά ενδιαφέροντα

Χωρική ενότητα= σύνολα ατόμων που εδρεύουν στον ίδιο χώρο

εικονικές κοινότητες
(virtual communities)

πόλη - επικοινωνία

«... η επιθυμία μιας ευκολίας στην επικοινωνία μέσα στο μεγάλο οικιστικό συγκρότημα {του Παρισιού} θεωρείται προτιμότερη από το να αναζητείται ένα κοινωνικό μικρο-περιβάλλον επί τόπου».

«...υπάρχει διάκριση ανάμεσα στην ενότητα της πόλης και την κοινωνική ζωή...»

κοντινοί χώροι ~ μακρινοί χώροι

πραγματική εικονικότητα

real virtuality (*Manuel Castells, "The Network Society"*):

ο κόσμος του κυβερνοχώρου, ο εικονικός κόσμος, αφορά και αναφέρεται σε αλληλεπιδράσεις στο πλαίσιο και του φυσικού χώρου, γίνεται δηλαδή, κατά μια έννοια, πραγματικός με τη βοήθεια της τεχνολογίας, αν και όχι φυσικός

βιβλιοθήκη, χώρος και μεταφορά

Η έννοια της μεταφοράς (metaphor)

- «σαν», comme-ci -

χρησιμοποιείται για να δείξει ότι, τουλάχιστον στις αρχικές φάσεις ανάπτυξης της νέας έννοιας, λαμβάνει χώρα η μεταφορά, συχνά με τη μορφή μίμησης, των χαρακτηριστικών και των λειτουργιών της παλαιάς έννοιας στην καινούρια,

η μεταφορά δηλαδή της παραδοσιακής βιβλιοθήκης στη βιβλιοθήκη της νέας εποχής, στην ηλεκτρονική, στην εικονική, στην ψηφιακή, στην υβριδική βιβλιοθήκη, ή και

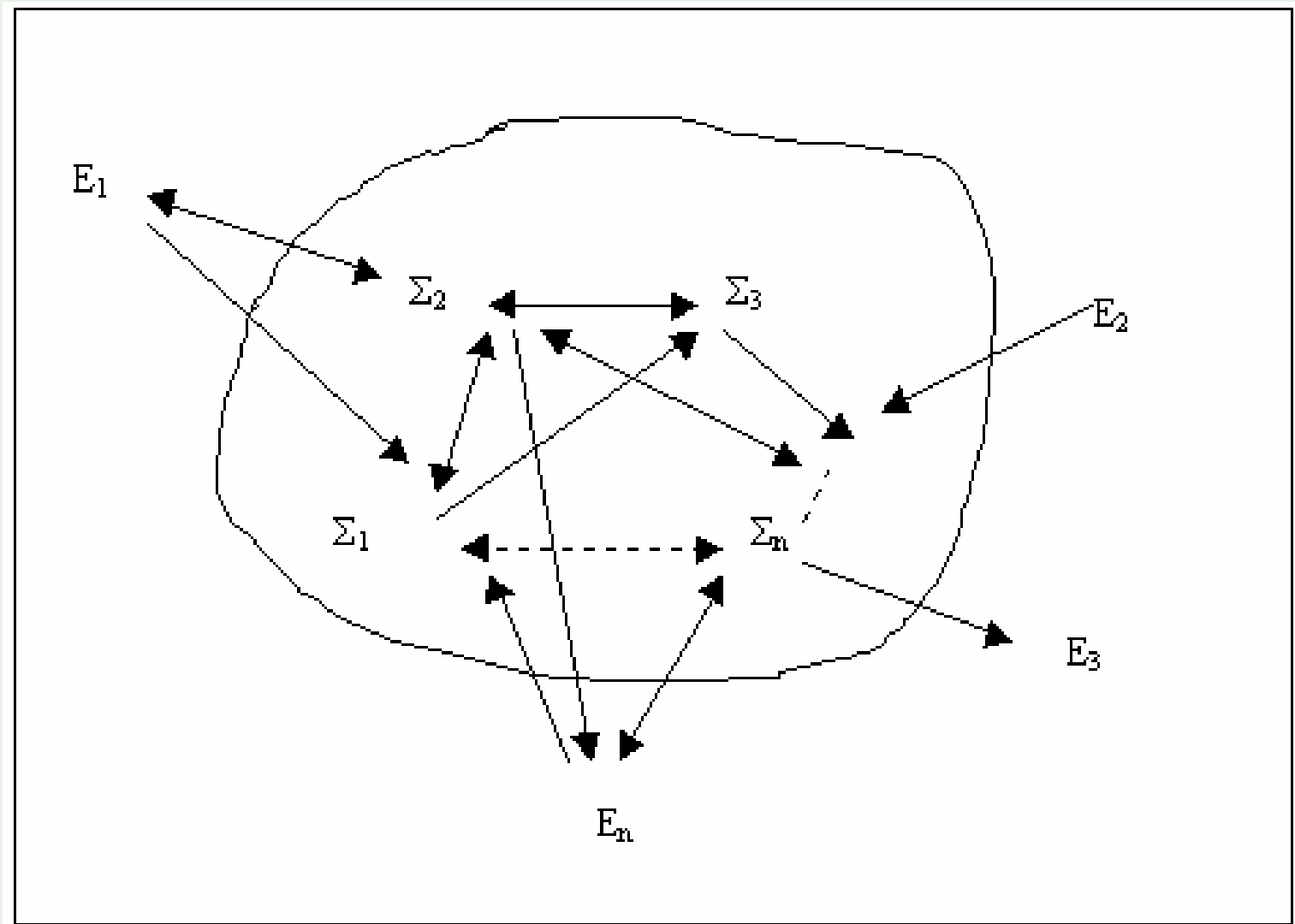
στη βιβλιοθήκη της εικονικής πραγματικότητας

(παράδειγμα Maori)

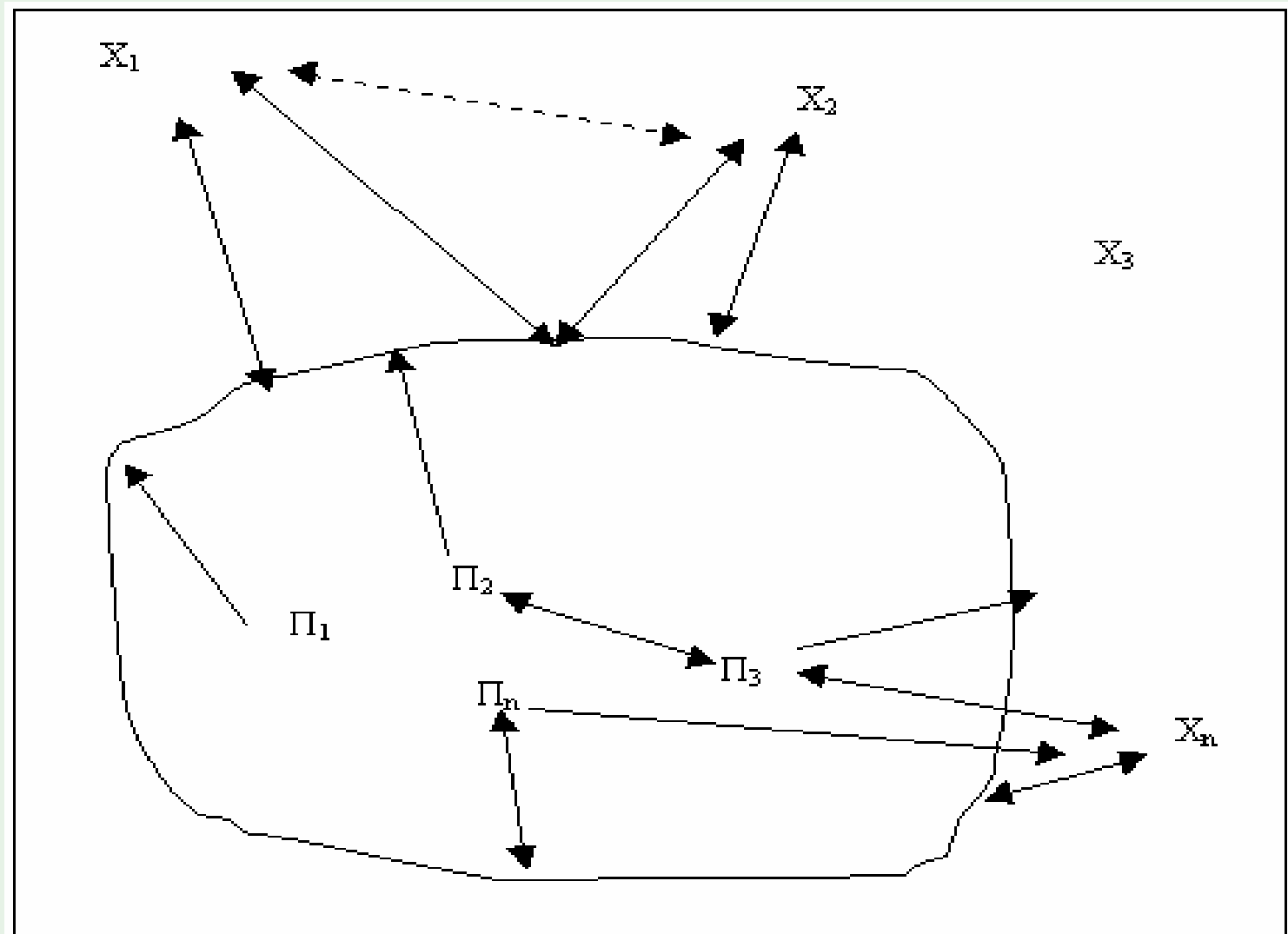
βιβλιοθήκη και απόσταση

η απόσταση μπορεί να μελετηθεί τόσο σε σχέση με την επικοινωνία και τις υπηρεσίες που παρέχει στους τελικούς χρήστες, αλλά και συνολικά με τον τρόπο λειτουργίας, επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με εσωτερικούς και εξωτερικούς συντελεστές της.

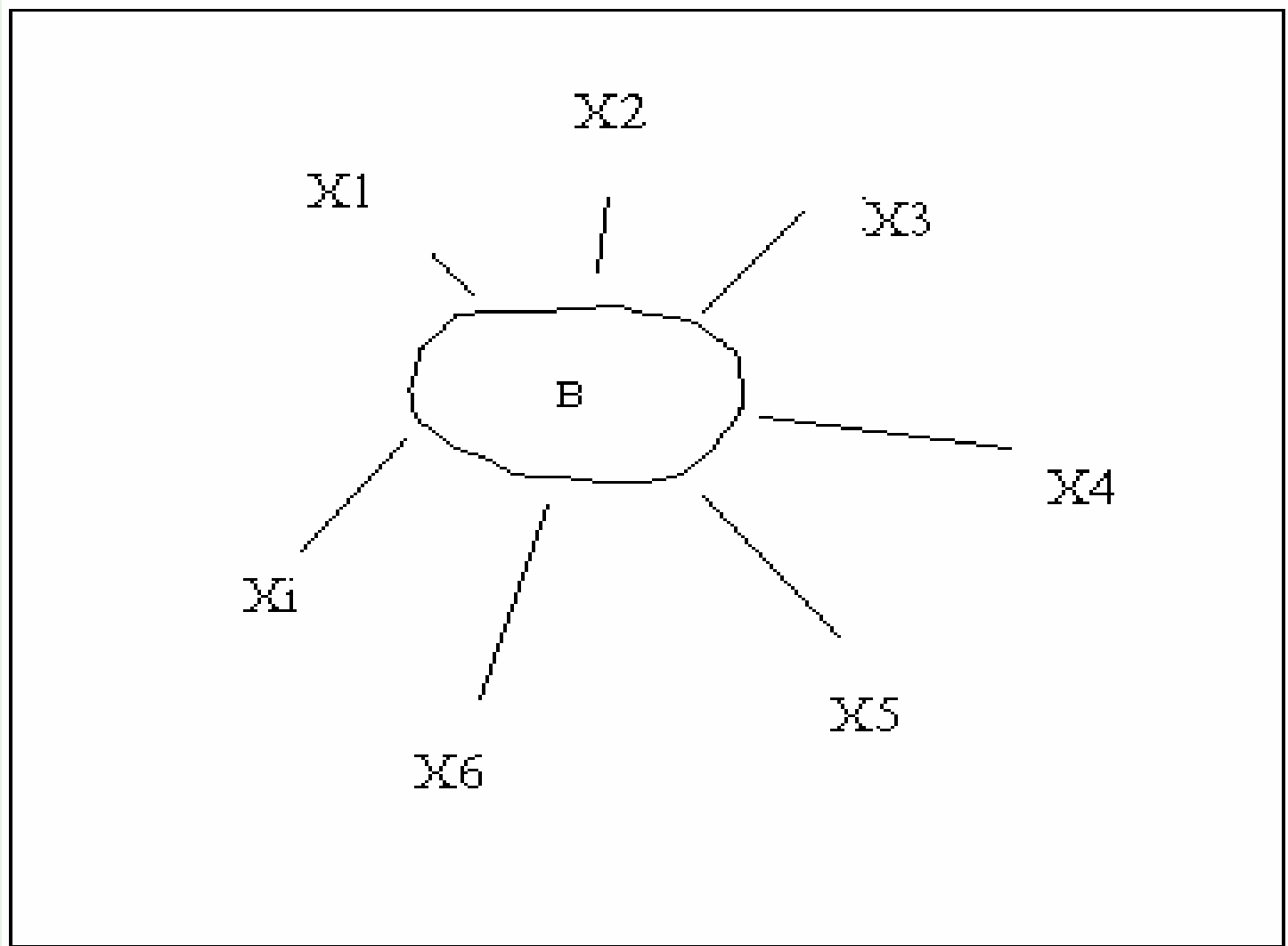
ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ

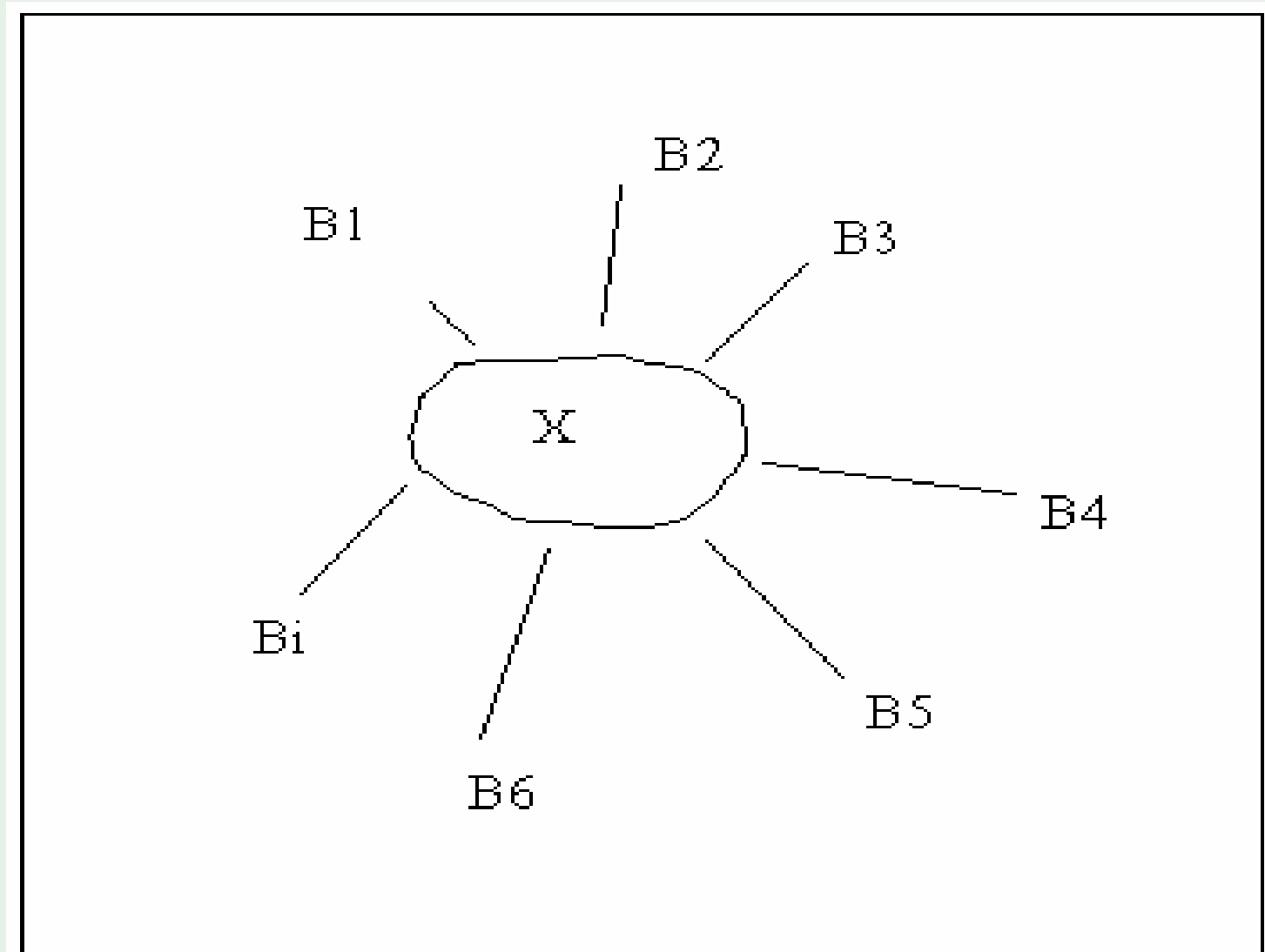
Λειτουργίες επικοινωνίας

η Βιβλιοθήκη στο κέντρο

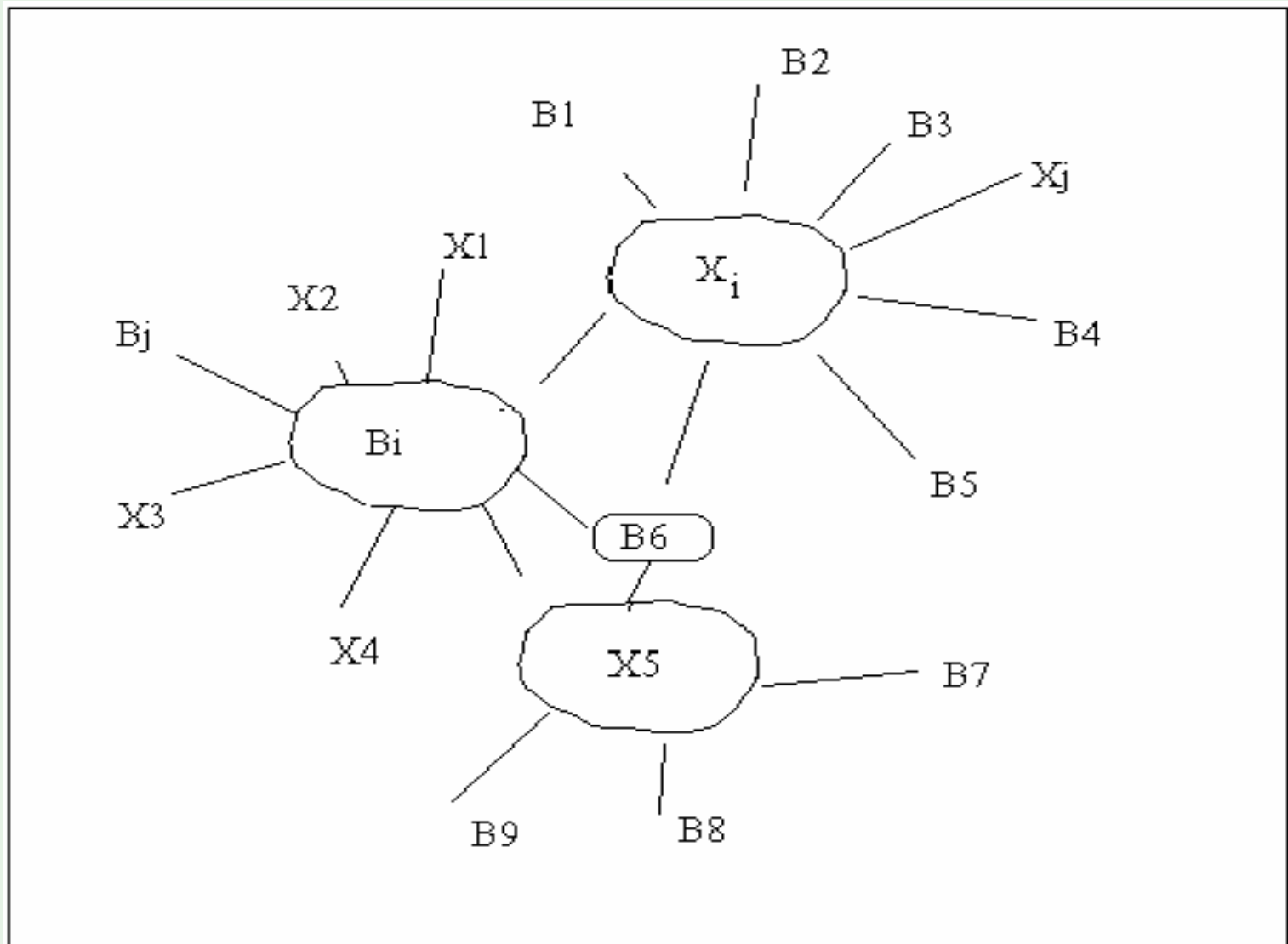

ο Χρήστης στο κέντρο

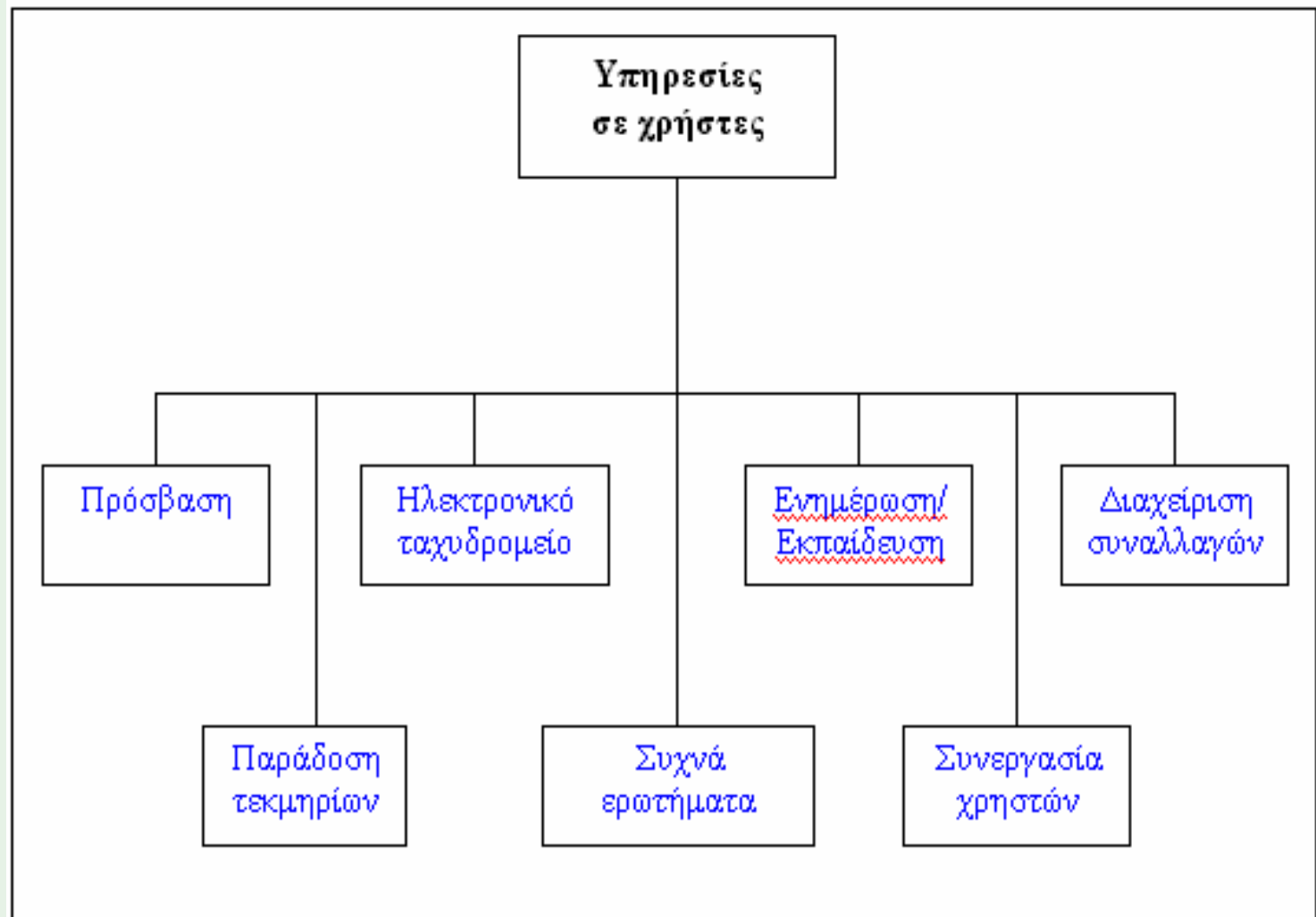
το σύστημα Βιβλιοθήκη-Χρήστης

δυνατότητες επικοινωνίας

	Ιδιος χρόνος	Διαφορετικός χρόνος
Ιδιος χώρος	<i>(Συνάντηση) Τηλέφωνο</i>	<i>Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο</i>
Διαφορετικός χώρος	<i>Τηλεδιάσκεψη Ηλεκτρονική συνομιλία Τηλέφωνο</i>	<i>Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο Τηλεομοιότυπο</i>

υπηρεσίες στους χρήστες

Ελληνική Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη 1

ANAZHTHSH - Microsoft Internet Explorer

Αρχείο Επεξεργασία Προβολή Αγαπημένα Εργαλεία Βοήθεια

		Ψηφιακή συνεργασία καταλόγων AEL-TEI Αναζήτηση στη γκριζα βιβλιογραφία A.E.I. και T.E.I.
Αλφαβητικός Κατάλογος Ηλεκτρονικών Περιοδικών της HEAL-Link		
Ηλεκτρονικές συνδρομές της Κεντρικής Βιβλιοθήκης		

Ελληνική Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη 2

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

- [Πρόσβαση στον αυτοματοποιημένο κατάλογο της Βιβλιοθήκης](#)
- [Δανεισμός](#)
- [Υπηρεσία παροχής άρθρων περιοδικών από άλλες βιβλιοθήκες](#)
- [Παραγγελίες υλικού](#)
- [Πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων και ηλεκτρονικά περιοδικά](#)
- [Δυνατότητα χρήσης φωτοαντυγραφικών μηχανημάτων](#)
- [Τερματικά αναζήτησης / Internet](#)
- [Χρήση οπτικοακουστικού και ηλεκτρονικού υλικού](#)
- [Εκπαίδευση των χρηστών](#)
- **new!** [Υπηρεσία πληροφόρησης και κατεύθυνσης χρηστών \(On Line Reference Desk\)](#)

Ελληνική Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη 2

Υπηρεσίες Τηλεματικού Δικτύου

- Υπηρεσίες WEB
  - Προσωπικές σελίδες χρηστών
- Υπηρεσία Dial-Up
- Υπηρεσία Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου
  - Προστασία email από ιούς
  - Προστασία από άχρηστα διαφημιστικά email / spam
- Video On Demand
- Κατάλογος - Directory services/LDAP
- Μεταβίβαση Αρχείων - FTP
- Ασύγχρονη Τηλεκπαίδευση
- DNS
- Υπηρεσίες πολυμέσων σε πραγματικό χρόνο / MBONE

Ελληνική Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη 3

Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Βιβλιοθηκών

Υπηρεσίες

Κατάλογος
(OPAC)

Βιβλιογραφικές
Βάσεις

Ηλεκτρονικά
Περιοδικά

Ψηφιακές
Συλλογές

Για
Βιβλιοθηκονόμους

Ελληνική Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη 4

- 12 κεντρικές βιβλιοθήκες, συνολικά 47
- διαφορετικοί κανονισμοί

Ανάμεσα στις υπηρεσίες επί μέρους βιβλιοθηκών:

- «μεταφορά σε νέο χώρο, όπου θα πληρούνται όλοι οι όροι μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης»
- «η βιβλιοθήκη δεν είναι δανειστική»
- «οι χρήστες έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο INTERNET»
- «στα μέλη παρέχεται η υπηρεσία παραγγελίας ON-LINE φωτοαντιγράφων άρθρων περιοδικών από όλες τις Ελληνικές Επιστημονικές Βιβλιοθήκες σε συνεργασία με το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών»

Επικοινωνία:

τηλεομοιοτύπο, τηλέφωνο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Ζητήματα και Παράγοντες χρήσης τεχνολογίας:

- ηλικία
- επαγγελματική εμπειρία
- τόπος διαμονής
- επίσκεψη ~ απομακρυσμένη πρόσβαση
- απόκτηση πρωτογενών πηγών

Μεγαλύτερη σχέση με τεχνολογία και διαδίκτυο

Επικοινωνία:

ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλέφωνο, τηλεομοιοτύπο

Αιτήματα με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:

30% για διάφορες πληροφορίες

62% για δανεισμό

8% για νομοθεσία

Συνεντεύξεις με χρήστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Κριτήρια χρήσης υπηρεσιών βιβλιοθήκης:

- Χρόνος
- Ταχύτητα εξυπηρέτησης
- Απόσταση
- Κόστος
- Είδος υπηρεσίας πληροφόρησης

Συνεντεύξεις με χρήστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Προτιμώμενες πηγές πληροφόρησης:

- Προσωπική επικοινωνία με συναδέλφους
- Προσωπικά αρχεία
- Μνήμη/εμπειρία
- Βιβλιοθήκη
- Διαδίκτυο
- Συναντήσεις

Όλοι προτιμούν την επικοινωνία με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Κατανομή :

- Πολιτικοί μηχανικοί : 41%
- Αρχιτέκτονες : 19%
- Μηχανολόγοι μηχανικοί: 14%
- Ηλεκτρολόγοι μηχανικοί : 11%
- Χημικοί μηχανικοί : 5%
- Τοπογράφοι μηχανικοί : 1%
- Φοιτητές: 9%

Αλλά

Η προτίμηση σε πηγές πληροφόρησης και τρόπους πρόσβασης στη βιβλιοθήκη διαφοροποιείται ανάλογα με τις ειδικότητες και τις ηλικίες

Μερικά παραδείγματα και σχετικά ζητήματα:

- οι αρχιτέκτονες προτιμούν προσωπικά αρχεία και επικοινωνία με συναδέλφους
- οι αρχιτέκτονες χρησιμοποιούν περιοδικά περισσότερο από άλλους (ηλεκτρονική πρόσβαση;)
- οι πηγές που προτιμώνται από τους περισσότερους χρήστες είναι βιβλία/νομοθεσία (ηλεκτρονική πρόσβαση;)
- περιβάλλον συστήματος βιβλιοθήκης (εύκολο, φιλικό, δυνατότητες)
- προσωπικό βιβλιοθήκης (χρειάζεται η άμεση επικοινωνία;)

υπηρεσίες σε ή από απόσταση

Πραγματική εικονικότητα και βιβλιοθήκες;

Τελικά πώς λειτουργεί η μεταφορά;

Η βιβλιοθήκη στο δικτυωμένο περιβάλλον είναι αντίγραφο ή συμπλήρωμα της παραδοσιακής βιβλιοθήκης ή κάτι νέο;

Ανάγκη διερεύνησης

- τόσο σε επίπεδο βιβλιοθήκης (συγκεκριμένης μονάδας ή κατηγορίας)
- όσο και σε επίπεδο ομάδας χρηστών (κοινότητα ενδιαφερόντων ή χωρική ενότητα)